

تاشينك
روزنامه سياسي
مأموريان

'TACHINK'
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	4022	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՌ	80	40	222
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ	25	13	38

Նամակներ պէտք է ուղղել՝ Իմաթու. Գրական Գր. Ե. ՄԱՄՈՐԻԱՆ Ե. ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien «TACHINK»
Rédacteur - Directeur
HRAND MAMOURIAN - SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ՀԱՎԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քննարկ փառաբան Դանիելին հրաժարեց
ցուցնել ինքն, Մանուկ Շէվրեթ փառաբան
նոր Դանիելին ամիսն մը ի վեր գործի
վրայ է արդէն և գրեթէ ու է նոր փառաբան
փոխառնելն մը չի բ'րաւ պատերազմին
ընթացք տեղ մը յանգեցնելու համար:

Նոր Դանիելին գործի գլուխ անցնելու
առաջին օրը, որչափ կը յիշենք, սա տեղ
սակ խոստումով մը գործի կը ձեռնարկէր՝
ապահովելով թէ ինքը խաղաղութեան
կողմնակից է և պատուաւոր հաշտութիւն
մը կը փնտրէ և որ պիտի հետապնդէ:

Բայց ամուսնան մը մէջ թաւալող ի-
րերու ընթացքին հետեւելով սա եզրա-
կացութեան կը յանգնէր որ նոր Դանիելին
քաղաք ոչ միայն այդ «պատուաւոր
հաշտութիւնը» չի յաջողեցաւ կնքել դեռ,
այլև հաշտութեան մը գաղափարն անգամ
մէջտեղէն վերցուելով և ոչ իսկ մտեցաւ
անոր, և ընդհակառակը անոր յարգեց
պատերազմը իր բոլոր սաստիկութեամբ:

Եւրոպական պիտութիւնները իրենց
տուած վերջին հաւաքական ծանուցազը-
րով բարեկամաբար խորհուրդ տուին որ
Թուրքիա ամէն զնով խաղաղութիւն
կնքէ իր թշնամիներուն հետ:

Մանուկ Շէվրեթ փառաբան դանիելին
իր նախորդին օրով տրուած այդ հաւա-
քական ծանուցազրին պատասխանեց՝
եւ սակայն տէրութեանց միջամտելէ ալ
ևս ձեռք քաշելէ և չկողմ դիրք մը բռն-
նելէ անպէս կը հասկցուի թէ անոնք
կամ ցաւած են և կամ իրենց համար ա-
մէն նաւը սպառած է հաշտութիւն մը ա-
ռաջ բերելու համար:

Ոստքը կը մնար ուրիշն երկու պա-
տերազմի կողմերուն, որպէսզի իրար
հակադիր և իրենց մէջ նոր կնքուելիք
բանակցութիւններով վերջ մը դնէին կա-
ցութեան:

Ինչպէս տեսնուի Պալքանի տէրու-
թեանց ներկայացուցիչները նոր բանակ-
ցութեան մը շրջանին անգամ չըրին և
Դանիելին կրած փոփոխութիւնէն անմիջա-
պէս վերջ բոլոր յարաբերութիւնները խը-
զելով առին քաղցին, և պատերազմի
սկսանք:

Ուրիշն ո՞ր մնացին «պատուաւոր
հաշտութեան» մը կնքումին համար եղած
խոսքերը, քանի որ նորէն պատերազմն
է որ պիտի վճռէ ամէն բան:

Եւ ինչպէս հեռագիր մը կըսէ թէ՛ վար-
պետ Մանուկ Շէվրեթ փառաբան յայտա-
ւորեց որ խաղաղութեան բանակցութեան
թիւնը վերսկսուել կախում ունի Տէրու-
թեանց Թուրքիոյ մատուցած ծանուցա-
զրին տալիք պատասխանէն: Շէվրեթ
փառաբան այդ հեռագրով կը յայտարարէ
նորպէս որ ինքը իշխանութեան գլուխ
անցած չէ պատերազմը շարունակելու,
այլ պատուաւոր սահմանի մէջ անոր ա-
ռաջին անգամ համար:

Վարչապետին այս յայտարարութիւնը
խորհրդաւոր խոստովանութիւն մը կը թը-
ռի ունենալ իր մէջ թէ ինքը պատերազ-
մին կուսակից չէ և թէ՛ պատերազմին չա-
րունակութիւններ իր վարչապետական
հանգամանքին հետ պիտի կարելի չըլլայ
հաշտեցնել: Ասկէ կը հետեցնենք թէ նոր-
կայ Դանիելին մէջ երկու կարծիք կամ
ուղղութիւն կը տիրէ, և կան պատերազ-
մելու կողմնակիցներ և հաշտութեան բա-
նակցութիւնները վերսկսելու կողմնակից-
ներ:

Եւ վախճանք թէ նոր Դանիելին մէջ
ալ պաշտպանութիւն մը կը պատրաստուի, և

արդեօք նախարարական նոր տաքնապի
մը առջեւ ենք:

Երէկ հեռագրական լուր մը նմանապէս
կուգար յայտարարել թէ՛ լուր կայ որ
Երեքին գործող նախարար Հաճի Ատիլ
պէյ այսօր պիտի հրաժարի: Այս լուրը,
եթէ ստույգ է, հաւասարապէս կը զար-
մ ցնէ մեզ: Ինչ կայ նորէն հրաժարա-
կանի: Հազիւ ամիս մը եղաւ նոր Դանիել-
ին կազմակերպութեան, ինչո՞ւ նորէն
փոփոխութիւն, նոյն իսկ այդ ըլլայ մաս-
նակի փոփոխութիւն:

Երկրի մը համար ամենէն վտանգաւոր
և վնասակար բաներէն մէկն ալ ետեւէ ե-
տեւէ եկող վարչական փոփոխութիւններն
են: Այդպիսի վիճակի մը մէջ երկրի մը չի
կրնար որոշ ուղղութիւն մը պահպանել:
Այս երկրի մը ամենէն տալիս տուեց վար-
չութիւններու կրած փոփոխութիւններով,
մէջտեղէն չինտը միւսը քանդել և նոր ուղ-
ղութեամբ մը շինել ուղեց: Յարաւանդ-
ութիւն մը, նոյն իսկ իր վնասակար ուղղու-
թեամբ, աւելի օգտակար, կամ գոնէ նը-
ւաղ վնասակար արդիւնքներ կ'ապահով-
է, քան թէ յարափոփոխ անկայունու-
թիւն մը:

Հազիւ թէ ուղղութիւն մը կը բռնը-
ուի, որուն լաւ կամ գէշ ըլլալուն մասին
զեւ զաղափար մը կազմած չեն, և տես
հրաժարականի խոսքեր կ'ըլլան: Հաճի Ա-
տիլ պէյ այս հրաժարականը կրնայ բու-
ւա կան մտահոգութիւն պատճառով անոնց,
որ այս Դանիելին միանման տարրերէ բաղ-
կայած ըլլալէն շատ բան կը յուսային և
կը յուսադրէին: Հրաժարականը հրաժա-
րականի առաջնորդ ըլլայ: Մեր երկրին
մէջ հրաժարական մատուցանելն ալ վա-
րակիչ հրաւորութեանց կարգէն է: Երբ
ամէն ծայր տայ, իր ետեւէն ուրիշներ ալ
կը քաշէ:

Չենք հասկնար մէկ խոսքով Հաճի Ա-
տիլ պէյին հրաժարականը: Արդեօք նորէն
Դանիելին մէջ անհամաձայնութիւններ կան:
Եւ եթէ կան, մինչև ե՞րբ պիտի տեսնե-
նայ վնասակար փոփոխութիւնները, չէ՞ որ
այդ փոփոխութիւններէն իրենք չեն որ
ամենապէս կը վնասուին, ալ ընդհանուր
երկրին է վնասուողը:

Բայց սպասենք որ լուրերը աւելի ճշ-
գութին:

Գ. Բ.

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԷՋ

Այս սինթէսներուն մէջ առիթը ներ-
կայացած ատեն շատ գրած եմ օսմ.
թղթատարներուն... Կանոնաւորութեան
վրայ, իմ անհաշիւ հիացումս! և սքանչա-
ցումս! յայտնելով անոնց գործառնու-
թեան եղանակին վրայ ու զարմանք յայտ-
նելով որ սահմանադրութեան հաստատու-
մէն ի վեր թղթատարական կանոնաւո-
րութիւն մը անգամ չկրցանք ի գործ դը-
նել...

Բայց այսօր պիտի խօսիմ նաև օտար
թղթատարներու վրայ, որոնք բազմա-
մասն օսման տեղին կրնանք ըսել թէ լաւ
են, բայց չենք կրնար պնդել թէ լաւա-
գոյն են ու անթերի...

Առանձնաշնորհակցութեամբ բերմամբ ինչ-
պէս ուրիշ տեղեր, նաև քաղաքի մէջ
հաստատուել օտար թղթատարները կար-
ձեւ թէ երկրային չորհրդեր ըլլային կամ
պարագաներ, այնքան զուլի կ'ընեն ա-
նոնք, և անսխալակցութեան գլուխ-

գործողներու նման արհամարհոտ ձև մը
ունին անոնց պաշտօնէութիւններն երբ
արդարացի գանգաւ մը կամ բողոք մը
ուզեն ընել իրենց ու է մէկ սխալմունքին
վրայ:

Մի առ մի անենք օտար թղթատարե-
րը, և անոնց արժանապատուութիւնը
ոտնակոխ չընելու համար այսօր անա-
կան կարգը բռնենք ու տեսնենք Անգղիա-
կանը:

Անգլոսապետական, զուր քնք լորտա-
կան է անոր պաշտօնէութեան վարուե-
լակերպը, կայ լորտերու մասը, ուր աչ-
քով, արտահանուողով կ'սօսին հետը, կայ
նաև հասարակացը՝ ուր ժպիտով մտիկ
կ'ընեն քեզի և զրկած պաշտօնեայիդ կը
յայտարարեն թէ բան մը չկայ հասցէիդ,
առանց անուանդ սկզբնատարին նամակ-
ները աչքէ անցնելու և մէյմալ 3-4
օր տալ հասցէիդ հասած նամակ կամ
ծրար կ'անձնեն, երբ դիտողութիւն ընես,
միշտ մպտուն սխալմունք եղած է կըսեն,
այնպիսի քաղաքավարութեամբ մը, որ
կիրքի կ'ենին և ներքնապէս փափաք
մը կ'ունենան Բամպոնի ինքնը արձակե-
լու...

Աւստրիականն անոր մասին բան մը
չ'ընիմ ըսելիք որովհետեւ անորմէ լաւա-
գոյն թղթատուն մը չեմ տեսած Իզմիրի
մէջ և այս մասին համակարծիք են կար-
ձեւ հետս բոլոր վաճառականներն ու
գործի մարդիկ, և ապացոյց ըսածիս, ա-
մենէն շատ գործ տեսող թղթատունն այն
է, Կանոնաւոր, արագ թէ զրկած և թէ
ընդունած թղթատարական պայուսակնե-
րուն, աշխարհիս ամեն կողմ նոյն իսկ
Անգլիա և Ֆրանսա՝ աւստրիական թղթ-
թատարով աւելի շուտ կը հասնին նա-
մակները, քան անգլիականով ու Ֆրան-
սականով, փորձէ եթէ չես հաւատար:

Դերմանականն՝ կուգէ՞ք գաղափար մը
կազմել գերման ցեղին վրայ, կ'որդորեմ
ձեզի այդ թղթատունն երթալ, կարծես
տեղ եղած ըլլան ամբողջ Իզմիրին, քանի
մը պայուսակ ու տաճնակ մը դամբելը
քոյիներ ստանալուն, քէք, ամբարտա-
ւան, ամբողջ մամուկան շարժումով
«այո» կամ «ոչ» կ'պատասխանեն, կողմ-
նակի երեսը կ'նային, ամենքն ալ սկնո-
ցաւոր, թէև առանց ակնոցի ալ քեզմէ
ինչմէ լաւ կ'տեսնեն, ի՞նչ կ'գրեն ու կ'կար-
դան... Կանոնաւորութեան պատրանքը
կ'ունենան իրենց թղթատուն վրայ, բայց
Անգլիականէն վար չմնար և կրնայ անոր
հետ մրցիլ սաշտարբերութեամբ որ եթէ
Անգլիականն մոռցուած ծրար մը 4 օր վերջ
կ'անձնէ, Դերմանականն 3 օր օրին կը
փութալով գրասենեակիդ զրկել...

Իտալականն և Ռուսականն վրայ
շատ բան չ'ընիմ ըսելիք, առաջինն կա-
ռավարութեան թղթատուն մը, ամեն ցեղէ,
ամեն ազգէ, ամեն կրօնքէ պաշտօնէու-
թիւն մը, չ'իտալութեան գլուխ - գործող
մը երթն թղթատար ունենան, խոսակցելով
ճիճաղելով, քաջամարտ ու զոհապանի ալ
գործին մէջ խառնելով հազիւ կ'յայտնին
թղթատարն գաղափարի և ցրուումը սխալ,
հետեւէն քեզի տեսան, հաճոյալի ըլլալու
փութկոտութեամբ քարձաքաջի անունը
կուտան և բան մը չ'ունենալով կ'յայտա-
րարեն, օր մը վերջ երբ կրկին կ'գիտեն
սխալի կերպով կ'անձնեն նամակները,
զարմանք կ'յայտեն որ առաջի օր հասած
նամակներ, երկրորդ օրը կ'ստանան, ա-
ռանց վայրկեան մը զեղնելու, կ'ըսեն թէ

չեն փնտրուած, կ'պնդեն թէ ոչ միայն
փնտրուած են, այլ ժամանակ իսկ չեն
թողած քեզի կիշէին մօտենալու և հե-
ռուէն բան մը չ'ըլլալը յայտնած են, կուզեն
հաւատացնել թէ կ'սխալիս, իսկ երբ նա-
մակ մը կը ստանան և այդ նամակով ծը-
րար մըն ալ զրկուած ըլլալուն վստահ
բարը կ'փնտրեն, եկած չէ կ'ըսեն և վեց
օր վերջ կ'ըրկեն քեզի, 6 օր առաջ հա-
սած թուականով, ալ եթէ բան գործ
չ'ընիս գնա գանգաւ յայտնէ, բողոքէ...

Եւ ինչու, պիտի հարցնեն անշուշտ,
Եւրոպական թղթատարներու այս անկա-
նոնութիւնները, շատ պարզ է՝ Թուրքիոյ
կրիման, օղը, ջուրը, կենցաղի ազդած
են նաև Եւրոպայի կառավարական այդ
հաստատութեանց վրայ և մանաւանդ
անգլացիներու պաշտօնի կոչուին անոնց
մէջ, ամեն բան կ'բացատրէ կ'ըսէ և
կարծեմ ինչու բաւարար է որոշ եզրա-
կացութեան մը հասնելու...

Նոյն իսկ օտար թղթատարական հա-
ստատութիւնները կրնան այլափոխուել,
կերպարանափոխուել, երբ բուն Եւրոպա-
ցիներէ չեն կազմուած անոնց պաշտօնէ-
ութիւններն և միակ տնօրէն մը օգուտ
չ'ընի և չկրնար ալ ունենալ... այս ակ-
նոր և ճշմարտութիւնը շատ բան կ'պա-
րտաւակ իր մէջ...

ԵՍ

ԷԶԵՐ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԽԱՉՈՒՐ ՏԵՐ ՊԱՊԱՆ

Մայիսի պայծառ առաւօտով մը ճամ-
բայ ելայ Տ... քաղաքէն ուր շաբաթէ մը
ի վեր կը գտնուէի գործերու պատճառաւ:
Դրանային վճիռ երկինքէն՝ արեւը կը
տեղար իր կենսատու լոյսը քաղաքին վը-
րայ, ու հեռուն լեռան լանջքին վրայ կե-
րեւար ճամբան որ թափալ ժանեակի մը
նման կը բողբոջէ լեռան լանջքն ի վեր,
անհերքելանալով կանանչ մայրիկներու
խորունկ ստուերներուն տակ...

Գաւի մը բարեկամներ փափաքած էին
ի ձընկերանալ կառքով քաղաքէն ժամ-
ուան չափ հեռու մինչև Դաշու-Պաշի կոչ-
ուած տեղը, բան մը որ արդէն սովորու-
թիւն էր իրենց համար, երբ ամէն անգամ
առիթմ ներկայանար սիրելի մը, մտերիմ
մը ճամբայ դնելու:

Գաղաքին մուտքին մօտ կը հանդի-
պէինք բազմաթիւ բնակաւորուած սայլե-
րու որոնց դանդաղ և այնուր գնացքը
կարծես կը մարմնաւորէր այդ վայրերուն
մէջ ապրող ժողովուրդին միօրինակ և
թափալ կեանքը: Անոնք կուգային մօտակայ
գիւղերէն օրուան վաղաքին իրենց բնո-
նաւորուած իւզը, պանիրը և այլ և այլ
պարկները ժամանակին չուկային մէկ ան-
կիւնը տեղաւորելու և ծախելու համար:

Մայրերու միօրինակ կնոտներ քնասէր
տղաւորութիւն մը կը տարածէր միջո-
րոտին մէջ, և մեր հոտին քաղաքը՝ ծա-
ռերու խիտ կանաչութեան մէջ կորսուած
կը հետանար տակաւ գեղաձիծաղ երկինքի
մը ցոլքերուն տակ փախչուէր:

Դէորդ Սրան՝ ինձ ընկերացողներէն
ամենէն գուշակը, մեզ կուչու ու կուտ կը
խնդաղէր, իր սրտիտուր թիւններով, կա-
տակներով, մինչ կառքը կը ստերաւ ա-
նուշ ուստատումներով, դեռ ոտուռան
ցօլով խոնաւ խնկրելով վրայ ձգելով ա-
նիւններու հորիզոնական հետք մը:

Ճամբորդութեան մէջ ամենէն անուշ
բանն է գիտել անիւներու այդ թնթիւ հեռ-
քերը, որոնք կարծես մարդու հոգին
մէջ կերկարէին անձանթ երկինքներէ:

հէքեթական կեանք մը պատկերազօծ լով հոն...

Կառքին թողած հետքը կը դիտելի մը տառապանք, երբ Գէորգ Աբան ձեռքով թելի մը ուսին զարնելով և խօսքը ինձ ուղղելով...

—Կը տեսնես, բա՛ւ սա տեղը, ճամբուն եղբորդ նշանի մը տակ ինձ մատնաշելով, այդ տեղը պատմութիւն մը ունի, զոր քիչ մը վերջը քեզ պիտի պատմեմ, որպէսզի զայն ուրիշներու ալ պատմելով մօզ իջելու առիթը ունենաս...

—Այո՛, շատ Թօնայի է, կրկնեց ուրիշ մը, կառքին պատմական էություն առողջ ու զով օգին մէջ ծախի անդային ուր մը ունեցնելով...

Բառերը ժամ վերջ հասած էին ք. Գուրգի պաշտի ըստած գեղատեսիլ վայրը, ձամբէն քանի մը քաղ անդին խոշոր ու վեհաշուք ընկուղիների մը տակ զվառուէն տեղ մէջ, ուր կար նաև պաղպաղուն վճիռ ջրի հոր մը, նահապետական զրու թեամբ ելեէլան բարձր գերանին ծայրը չղթալու միայն զոյւլ մը:

Կանաչներուն վրայ, հորին ճիշդ քովի կը փոռեցան կապերտները առտուան նախաճաշը ընելու համար, մեզմ զեփու ու կարծես մեր ախարժակները կը սրէր և հեռուն լեռան կողմ յառաջացող հօտին բոժոժներու քողցողութիւնը ձայնը մեղեդի ներու նման կը տարածէր խաղաղ մը պատուն տարածութեան մէջ...

—Պատմութիւնս ընեմ ժամանակին, ընդմիջեց Գէորգ Աբան, որպէսզի մեր բարեկամին բարի ճանապարհ մաղթելով, օրուան տաքը չսկսած...

—Հապա՛, արձագանգեցինք ամէնքս միասնաբար անձկութեամբ սպասելով, մանաւանդ ես, Գէորգ Աբան Թօնայի պատմութիւն:

Գէորգ Աբան սկիսող վառելով ձեռքին հակառակ կողմովը պիտի չտկեց և իրեն յատուկ դռարթ ոճովը սկսաւ պատմել հետեւեւոր...

Չորս տարի առաջ չաբաթ օր մէջ, կանուխէն խառնութիւն զոգելով ուղղուեցաւ զէպի տուն անկէ ալ եկեղեցի երթալու համար կերակրամուտի արարողութիւններուն կանուխէն ներկայ գտնուիլ փափաքելով:

Եկեղեցիի դուռէն քանի մը քալ հաղիւ հեռացած էի, Սաչուր Տէր պապան, որ այն ատեն մեր քահանան էր, մտածութիւն և տարուբեր քայլերով զէպի եկեղեցի կուգար, աչքերը գետին յառած, առանց ուշադրութիւն ընելու անցնողներուն և բարեկողներու: Շատ անգամներ տեսնուած էի հետը, շատ անգամներ հանդիպած ճամբան, բայց երբէք այսքան մը տաղաղ, այսքան ինքնամտաց լիծակի մէջ չէի տեսած զինք: Թէպէտև մարդու շատ մօտ չէր, եկեղեցիէն վերջ յաճախ կ'ուշանար տուն վերադառնալ պարզապէս ճամբան հաւատարմութիւններու չընկերակալու զիտումով, բայց երբ խօսէր, միշտ աշխոյժ էր, բառերը կշռուած էին, և շարժւածները հանդարտ, և տիրական:

Բաղաքին մէջ իր մասին տարօրինակ

և անհատաւոր զորոյն կը չըլէր, ու մանք կրէին թէ ոգեհարց մըն է, ու մինչև առաւօտ ոգիներու հետ կը տեսնուէր, շատեր ալ այլ և այլ զրպարտութիւններով մրտել կը ջանային անոր կը բոնաւորի փափակ հանգամանքը, վերջապէս ժողովուրդին և իրեն մէջ տեսակ մը պաղովի ինչ կար որ սակայն ոչ մէկ արդարացի և ստոյգ զրպարտութեան կամ զժողանքի վրայ հիմնուած էր:

Կարճահասակ, թուր ղէմքով մարդ մէր, գրեթէ չափ անգամ կը ժպտէր և միշտ միայնակ բառերով կը պատասխանէր, ամեն անգամ որ իր անցեալին, ծննդավայրին մասին հարցում մը ուղղուէր իրեն:

Փողոցը քաղած և կամ առանձին միացած ժամանակ միշտ նոյն խորհրդաւոր դիրքը կը պահէր, աչքերը կապերուն մէջ դարձնալով, ձախ ձեռքով մօրուքին ծայրը բռնած, և ալ ձեռքին մէջ սե համրի մը զտրձնելով արագ որքան որ կարելի է:

Այդ օրը, իրեն հանդիպելէս վերջ ինչպէ՛ս ըսի՝ փոխանակ տուն երթալու, քանի մը ըրալ յետոյ ես ալ եկեղեցի ուղղուեցաւ մտածելով թէ պիտի կրնայի քանի մը բառ փոխանակել Սաչուր Տէր պապին հետ, քանի որ զեռ մէջ ժամէ տակ ի կար իրիկուան կոչուակին:

Եկեղեցիին դռան մօտեցած ատեն իր քալերը կը լսէի գաւթի մէջ, ջրազրգիւս վիճակի մէջ արագ արագ կը քալէր և երբէք չէր նշմարած իմ ներկայութիւնս որ իրմէ հեղե քանի մը քալ անդին զինք կը դիտելի ապահար:

—Օհ, հեղեք, Տէր Հայր, ըսի, գիշերաչրիկ մը արթնցնելու չափ զգոյշ և հազարաթեմա մը արտասանելով բառերս:

—Օհ, Գէորգ Աբան, զո՛ւն ես, ներքէ՛ օրհնած, պատասխանեց կովմարով, այսօր չափազանց մտտածով եմ, չափազանց:

—Պատճառ, Տէր պապ, ընդմիջեցի ձեռքը թոթուելով, եթէ զրամով լինաւ իր գործ է, ըսէ՛, իսկ եթէ ուժի և քաջութեան կարօտ է, ասոր ալ Աստուած մեծ է...

Աչքերը փալեցան, ղէմքին արտայայտութիւնը անսովոր կենդանութիւն մը տալու և յանցաւորի նման շուրջը դադարաւոր նայուածք մը նետելէ վերջ զէպի ինձ մօտենալով:

—Տարիներ է վեր է, ըսաւ, կը տառապիմ պահուած տեղը հասկնալու համար քանի անգամ դիչերներ անցուցած եմ, վարի, անձկութեան անմոռանալի սարսուռներու երթարկութիւնով, զեռ անցեալ գիշեր միայն, ոգիներու պետը խառնացու ինձ պահուած գանձին տեղը իմացնել, պայմանաւ որ կատարէի պէտք եղած զոհաբերումները և խորհրդաւոր երդում... իսկ գանձը, օրհնած, կ'արժէ հազարներ, հարիւր հազարներ...

Պատիկ տալիքէս ի վեր երբէք չէի հաւատար որ ոգիներու գոյութեան և ոչ ալ առաւելական եղելութիւններու և յաճախ կանգնէի ցածքած աղբիւրներու, ոգեկիրտուած հորերու քովէն ապացուցա-

նելու համար բաղկամներու թէ բացարձակ խնդու թիւն է այս տեսակ վայրերու մէջ ոգիներու գոյութեան հաւատալը, որոնք՝ ըստ իրենց, կեկեային մարդոց, այժի, չոյն և այլ և այլ կենդանիներու կերպարաններով:

Սակայն Սաչուր Տէր Պապային յայտնութիւնը իմ մէջ կարծես ամէն ինչ յեղաշրջեց մտածումներս սկսան խառնաչիւթել, երեւակայութիւնս սաստկուեցաւ կը գործէր, ու պահ մը հոգիս արհաւիրքով լեցուեցաւ, եկեղեցիէն վերջ տունիս ճամբուն վրայ գտնուող աղբիւրները, նոյն իսկ տունիս մէջ գտնուող ախոռը իջելով, մինչ առաջ անոնց առջեւէն կ'անցնէի բոլորովին անտարբեր և անվախ:

—Գէորգ Աբան ընդմիջեց Տէր Պապին, ակնաջիւս փափաւու չափ մօտենալով, այժմ ինձ 20 տարի գումար մը պէտք է, և զո՛ւն մանակից պիտի ըլլաւ այդ գանձին պարունակութեան, պայմանաւ որ քանի մը անգամներ ոգիներու ներկայութեան գտնուիս և անոնց խորհուրդներուն հաղորդակից ըլլաւ...

Սաչուր Տէր Պապան, նշմարելով հոգեկան ներքին տագնապս, որ հակառակ ջանքերու չէի կարող ծածկել, իր գաղտնաւ տեսնալէն:

—Վախալու բան չկայ, Աբան, աւելցուց քաջակերական քմիծաղով, այսօր եթէ կրնան այդ գումար տրամադրել, չաբաթ մը վերջ կրնանք գանձին ուր գտնուելուն մասին տեղեկութիւն ստանալ, ես մինչև այդ օր պէտք եղած աղբիւրները, և զոհաբերումները պիտի կատարեմ, իսկ անկէ յետոյ գանձը մերն է, գանձը՝ հազարներով հարիւր հազարներով...

Ժամկոչին խաղաղ ձայնը մեր խօսակցութեան վերջ մը զնելու պատճառ եղաւ, և գլուխի հաւանական շարժումով իմացուցի թէ, իրիկունը պիտի ստանար պէտք եղած գումար:

(Մնաց, յաջորդով) ԶԱՐԵԶ ԳԱԶԱԶԱՆ

Ծ. Ս. — Մեր ազնիւ բարեկամ Տեառ Զարեհ Գաղաթան կ'ստանայ 10-15 օրն անգամ մը իր հանելի աշխատակցութիւնը բերել թերթին, որու համար մեր ընթերցողներու կողմէ հրապարակու կուգանք բայտնել իրեն մեր շնորհակալութիւնները:

ՄԱՍՈՒԼ

Աշէնկէն. — Օսմանեան բանակին առկէ առաջ զանազան բանաւոր պատճառներով Գրեգ-Միլիտէի, Լիւլէ-Պուրկաղի, Զօրլուի և րացի Էտիրէկէն սերի տեղերու մէջ ունեցած անյաջողութեանց և մանաւանդ Սէլանիկի խիստ ցաւալի անկման վրայ, թէ՛ մեր թշնամիներուն և թէ՛ Սուրպաղիներուն հանրային ըմբռնումին մէջ զօրաւոր կարծիքներ, նոյն իսկ հաւատարմի գոյացած էին: Կ'ուզէի թէ՛

«Այ ասկէ վերջը Օսմանցիները կարելի չէ՛ որ ինքզինքնին հաւաքեն, քանի որ ոչ զինուորական և ոչ նիւթական ոյժեր»

անձը արդէն անոր մէջ տեղաւորուած էր, որովհետեւ պահպանակները խնամով վար տեսուած և բանալիով գոյցուած էին...

Աստուծոյ աշխուժով կառավարին տեղը բռնեց:

Հանրի, ձիւն վրայ հեծած, վերջին շարժումներ մը տեսաւ Բարտաեանին:

—Մենք ոտքով պիտի երթանք, կառքէն տասը քալ հեռու կեցեք զէպի ետեւ, և եթէ մէկը ուզէ մօտենալ, մի՛ վարանիք... հասկցա՛ք:

Բարտաեան իբր պատասխան՝ ցոյց տուաւ այն երկնայնոր որ իր վերարկուին տակ բռնած էր:

Ասկէ զատ անիկա զինուած էր ասոր ճանաչով մը և զայդոյնով մը:

Մարաթախտին մէջ նշանին վրայ ապարանքին մեծ դուռը բացուեցաւ, Հանրի տղն անցաւ, կառքը անոր հետեւեցաւ: Բարտաեան սկսաւ քալել, իր սրտտես աչքերով խոր մթութիւնը հետազօտելով:

—Եթէ յարձակում մը կրննք, բաւ ինքրին, ապահովաբար ապարանքին մօտերը տեղի չպիտի ունենայ այդ յարձա-

նին մնացած է. անոնք բոլորովին փախած և անդին ծայր տկար և տղարմա ների վիճակի մը հասած են: Այս պատճառաւ Պապանեան տէրութեանց բոլոր փափաքներուն և տնօրինութեանց հպատակելու կամայ ակամայ պարտաւոր են:

Արդարեւ վրան շատ չանցած զինաղաղարը կնքուեցաւ, Լոնտոնի խաղաղութեան բանակցութիւններն սկսան, նախորդ զանկիւն թշնամիներուն բոլոր առաջարկութիւնները առանց բացառութեան ընդունելու միտումներ ցոյց տուաւ, որով եօթն հարիւր տարուան օսմանցիութիւն մը իր ցաւալի վախճանին կը մօտենար...

Սակայն զիպող նախարարական փոփոխութիւնը, պատերազմին վերսկսումը, բանակին վրէժնիղի ոգիով ճամբայ ելելը պաղքատեաններուն և եւրոպացիներուն մօր վրայ գոյացուցած բոլոր կարծիքները մէկէն ի մէկ փարատեցին...

Պատերազմի վերսկսելուն առաջին օրն իսկ Պոլիս պիտի մտնէր բարբառող Պալկարները Չաթալճայի օսմանեան դօրաց պաշտպանութեան զարհուրած՝ կամաց կամաց սկսան զէպի ետ նահանջել, ապաւնով յարձակողական շարժումներէ վազ անցնելով իբր թէ պաշտպանողական դիրք առած՝ քանի մը օրէն Էտիրէկէն ձգած պիտի ըլլային...

Մինչդեռ պատերազմը սկսելուն վրայ աշխարհ օր անցաւ և Պուլկարներուն պարտութիւնէ պարտութիւն առաջնորդուելէ զատ ուրիշ բանի մը կարող չըլլալ թէ պաշտօնական և թէ անպաշտօն հեռագիրները լաւապէս կը հաստատեն:

Այս յուսախաբութեան վրայ, Պալկարեանները Լոնտոնի բանակցութեանց խղճման վճարական ձև մը տալերուն վրայ զղջացին, եթէ ձեռքերէն գալ այն անգամ սիրով պիտի սկսին բանակցութեանց, կըսուի նոյն իսկ թէ առ այս զաղտնի դիմում կատարած են Անգլիոյ Արտաքին գործոց նախարար Սթրիտ Կրէյի և Երեսի Համաձայնութեան ղեկանգնողներուն:

Բայց կ'երեւի թէ Երեսի Համաձայնութիւնը Օսմ. բանակին այս անգամուան կորուլն ու հաստատութիւնը նկատի առնելով պայքաններուն զիմունք կարեւորութիւն չտուաւ, թերեւ իր այս զերբը քաղաքականապէս մեղ և Երեսի Զինակցութեան նկատմամբ աւելի նպատաւոր տեսնելով...

Այսուհանդերձ, Պալկարեան տէրութիւնները այս անգամ կորսնցուցած են իրենց նախկին միաբանութիւնը:

Պ. Վէրիզելու իր Աշխիկ արտասանած ճառին մէջ ներկայ պատերազմին պատասխանատուն Բ. Գուրը նկատուել վերջ, Պուլկար պատերազմներն ալ պատասխանատու բռնեց իրենց այն անողոք ընթացքին համար զոր ունեցան Լոնտոնի խաղաղութեան սեղանին շուրջ:

Արդէն Յոյն, Սերպը կամ Գարառաղը այսօր Պուլկարներուն աջակցելու այնչափ հնարաւորութիւն չունին: Յօյնը մանկայի և Գարառաղը Շքոտայի չըրկաւները ամէն օր Օսմ. բանակէն ծծելու տն կոր, Անոնց ոյժը իրենց հաղիւ կը բաւէ:

Կու՛մ: Այս միջոցին կառքը նեղ փողոց մը կը մտնէ:

Յանկարծ հրազենի պայթիւն մը լսուեցաւ և փայտակ մը ճեղքեց մթութիւնը:

—Յատա՛յ, ուռնաց մարաթախտը:

Տ'Աստուծոյ, որուն նշան տեսուած էր՝ առանց զարնուելու, իր խթանները միտց կառքը քալող ձիւն կողերուն, կառքը սկսաւ սրաքաւ սուրով լուծ թալին մէջ արձագանգելով:

—Վատեր, կնիկի գողե՛ր, զոռաց խալաղ ձայն մը: Բռնեցէ՛ք, բռնեցէ՛ք: Կառքը և մարաթախտը խոյս կուտային:

Ասիկա տեղի ունեցած էր վարկենական կերպով...

Հաղիւ հրազենի պայթիւնը լսուած էր հաղիւ թէ կառքը սկսած էր սրաքաւ վազել, հաղիւ թէ այս քանի մը աղաղակները հիշած էին լուծութեան մէջ, Բարտաեան նշմարեց ստուեր մը որ կառքին ետէն կը պղծէր:

—Ահա՛ հիմակ է գործելու վայրկեանը խորհեցաւ իւրովին Այս զատարկապարտը

“ԳԱՅԵՆԱՅԻ ՔԱՐԹՈՅԷ [114]

ՍԻՆԷԼ ԶԷՎԱՔՕ

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

Ա. Ն.

ՀԱՅՐԵ ՈՒ ՈՐԳԻՆ

Ժամը տասին Հանրի տը Մ'օնսօրանսի իր վերջին պատրաստութիւնները տեսաւ:

Միայն ժիւ, իր զինակիրը, իր մատակարարը, մէկ բառով իր անբաժանելին, զիտէր թէ ո՛ւր պիտի փոխադրուէին Ժանն տը Բիէն և իր աղջիկը: Հանրի կանխաւ զանի գրկեց՝ հրամայելով որ Հայ փողոցին մէջ կենայ և հսկողութիւն կատարէ կանանչ դռնով տունին չորս կողմը:

Աստուծոյ զիտումը կառքը պիտի տեսնուէր մինչև Հայ փողոցին բերանը: Հոն կառքէն վար պիտի իջնէր, մինչդեռ մարաթախտը ձիւնուն տանձէն բռնած՝ կառքը պիտի տանէր տան դռան տղն:

Գալով Բարտաեանի, անիկա ետեւէն պիտի քալէր՝ իբր վերջապահ և կանգ պիտի առնէր ճիշդ Աստուծոյ կեցած տեղը:

Այս կերպով, մարաթախտը և իր զինակիրը միայն՝ գիտէին թէ կառքը ճիշդ ու ճիշդ ուր տեղ կանգ պիտի առնէր: Բարտաեան և ոչ իսկ պիտի գիտնար թէ այս կառքով ինչ փոխադրուած էր:

Ժամը տասնըմէկին Աստուծոյ զերկուսը, Բարտաեանի ներկայացաւ և ըսաւ անոր.

—Երբ որ հաճիք, պարո՛ն...

—Պատրաստ եմ:

Երկու մարդերը միասին վար իջան: Դժմաւ Օրթէս հակցուց Բարտաեանի թէ մարաթախտը ինչ որոշում տուած էր:

—Վերջին բառ մը, սիրելի՛ հակառակորդս, ըսաւ Բարտաեան, գիտէ՛ք թէ մի կայ կատարին մէջ:

—Ո՛չ, իսկ զո՛ւք...

—Ես ալ չեմ գիտեր:

Ապարանքի բակին մէջ կառքը կըստաւէր՝ քակուելու պատրաստ:

Անշուշտ այդ կառքին փոխադրելիք

Տիեզերագետ ճանչցում լուսադրոյն ժամա-
ցոյցը որ պաշտօնագրէս բնգումնում է հետեւ-
եալ վարչութիւններէ.

Անասորի Օւմ երկա-
րադիւնդի ընկերութիւն
ճիւղերի խաբից
Օւմ. զօրաց յարաբիւն
իսպիտոյ պէտկն. երկարդ.
Ռուսական երկարադիւն
Յունական երկարադիւն

Ոսկի, Արծաթ, Ներկ

= ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ =

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Այսրնի, Գոնեայի նահանգներու եւ
Արշակունյացոսի Կղզեաց:

ՎԱՋԱՆ ԶՄԻՌՆԱԿԵՍԵԱՆ

Ի Չուխա Պէտէսթէն, Թիւ 14 - 40

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ Իզմիրի եւ Շրջակայից ծանօթ առէն ծածագործնե-
րու մօտ:

Ք Ա Ղ Ո Ւ Ա Ծ
ՆԵՕՏԱԹԷԼԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ՈՐՈՇՄԱԳՐԷՆ

Ա. Գործարարներու յատկացում մրցանակներ գրաւելի
եւ նաւու լաւագոյն վեց բրովքրքներու համար սերիի մրցանակ:

Ա. Կ Ա Ր Գ.	Թիւ դասակարգութեան
Պ. Գ. Գ. Յովսէփ-Շապո	Ընկ. Գործարար (Չենիթ) ժամացոյցներու իւրի 22,8
Բ. Պիւրէ, Լօրլ	» 22
Բ. Տիւրիւյալ, Շի տը Յօն	» 22,2
Բ. Տ. Նարտէն, Ի Լօրլ	» 19,1
Գործարար Լոնտինի, Ի Սէնթ - Իմիէ	» 14,2
Ժամագործութեան դպրոց	» 13,0
Լ. Պրանտ և Եղբարք (ՕՍԷԼԱ)	» 13,6

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանագիրք ԳԼԵՐԷՆ Նախագահ՝ ՏօՐ. ԹԼԹ.ԹԱՎԼԷԼ.

Մ Ե Ծ Մ Ր Ց Ա Ն Ա Կ

ԲԱՐԻՉԻ 1900 Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

ԱՐՏԱՐՈՑ ՄՐՑՄԱՆ ԱՆՂԱՄ ԺԻԻՐԻԻ ՄԻԼԱՆԻ
1906 Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

Նեոչարի (Չուիցերիա) գտարանին 1909 ի Պետական
մրցումն մեջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է,
որուն եւ ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր միւսներէ այն ասեկ:

ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄԷՆ

Կը գտնուի հետեւեալ վաճառատուններուն
մէջ.

ՀԱՅ ԼԱՅՑ ԵՒՆ. ԵԻԼ.

ՄԵԾ ՎԱՋԱՌԱՏՈՒՆՔ
ՏԻԳՐԱՆ Գ. ՆԻԳՈԹԵԱՆ

ՅՐԱՆԿԱՑ ԹԱՂ Թ. 38 - ԻԶՄԻՐ

Դիւկտեմբեր 29 - 30 - 31 և յաջորդ օրերը
Սաբեր 1000 հատ

Տօներու առթիւ պիտի վաճառուին վաճառատանս մէջ
կանանց համար յատուկ վերջին նորածնութեան վրայ պատ-
րաստուած Տրաքալ-բուսիւրներ, չուլուքներ, տրաք վրայ
միլիթեր տաբեր, անմրցելի գիներով:

Ունինք նաեւ

Լուծրըյի և Բիւլէի վրայ պատրաստ բալթօներու ճախ տեսակ
մը, կ'ընդունինք նաեւ ապագարանքներ:

Փութացէք ԱՌԻԹԷՆ ՕԷ տուիլ

125-23

BANQUE D'ORIENT
ՊԱՆՔ ՏՕՐԻԱՆ

Հաստատուած Թանաթանի Ազգ. և Տըշանտի Ազգ. դրամատան կողմէ

Դրամապոլիս ամբողջութեամբ զրուած ֆրանք 10,000,000

Կեդրոնաւոր ԱՌԵՆՔ

Մասնաճիւղ Կ. Պոլիս, Իզմիր, Սելանիկ, Ալեքսանդրիա, և Գահիբ Գործակալու-

թիւն Ի Համպուրկ:
Պանք տ'Օրիան դրամատանի ամէն տեսակ գործողութիւններ կ'ընէ, ինչպէ՝ դանձում
եղջում Աւստրական Թղթերու, հեռագրական վրձարմունք, առուծախ փոխգրքու և
ձեռք Աշխարհի զխաւը քաղաքներու վրայ կուտայ վարկերու բաժան գրքեր,
ախ ամէն տեսակ արժթուղթերու, բացում ընթացիկ հաշիւներու, գրաւ արժ
քղթերու և ապրանքներու վրայ են. են:

Ա Ռ Ա Ն Դ Ն Ե Ր

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի զրամի Աւանդներ հեռեկալ օակերով

1 1/2	0/0	3	ամսուան աւանդի մը հատար
2	0/0	6	» » » »
3	0/0	1	տարւան » » »
3 1/2	0/0	2	» » » »
4	0/0	3	» » » »

Բարեգործական Հաստատութիւններու աւանդներն վերէի սակերէն 1/2 0/0 առաւ
թիւն մը կ'ընդունին:

Ի տեւ վճարելի աւանդներուն համար՝ միակ անձի սը կողմէ և 100 Օւմ. օակիէ
աւելի, Պանք տ'Օրիան տարեկան 2 1/2 տոկոս մը կը յատկացնէ:

Պանք տ'Օրիան Հաստատութեան տրամադրութեան տակ զրած է, տնտես վարձքի
որ փոխառնիք իր Հաստատութեան մէջ գտնուած գրամարկներն, հօն դրամ և արժեքաւոր
առարկաներ պահելու համար:

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
ՌՈՑԱԼ ԷՔՉԵՆՑ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուի 1720 թին Ի ԼՈՆԴՈՆ

Գոյք ընկերութեան Ա. Ո. 5,000,000
Վճարեալ Ապահովագրեալներու » » 42,000,000

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻԻԼ. — Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ և ամեն կը
կալուածք, կարասիք, ապարանք, նպաստաւոր պայմաններով:
ԿԵՆԱՑԻ ՃԻԻԼ. — Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ
սարքի կեանքի տեսողութեան վրայ, իսկոն ապահովագրութիւնը, Ընկերութեամբ
ապահովագրութիւն են. են. Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել:

Կ. Ռ. ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ
Քննիչ պատուիրակ

Ս. ՈՒԹԶՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. Գործակալ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
BRANCHE-MARITIM
ETABLI A LONDRES
EN 1720

Ծովային Ապահովագրական Ընկ. Խիսա
վաստաւոր պայմաններով Մասնաւոր պաւ-
պանութեամբ մը ընկերութիւնս կապահոյ-
պողորմաւ կրակի արկածներ, 10 օրուար
նոյժ անաւամբ մը սթերանցներու (Docks
մէջ ինչպէս յԱղիւս Դորիւս և զխաւոր
տօքերու մէջ ինչպէս Մարտիլի, Համի
Համպուրկի են. են:

Իզմիրի Ներկայացուցիչ
F. BLACKLER

ՏԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵՆԱՑԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԼՈՆԴՈՆ

ՀԱՅՍԱՏՈՒՄ 1848 ԻՆ

Պատրաստ 1910 Դիկտ. 31ին

Օսմ. ոսկի 11,512,611

Առատաձեռն պայմաններ, Հափաւոր
բուհներ:

Ամեն տեսակ տեղեկութեանց համար
գիմել

Ս. ՈՒԹԶՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Այսրնի
Կոստանդնուքան

ԼԸ ՏԱՆԻԻՊ Ա ՎԻԷՆ

ԱԿՍՏ. ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՋԱՇՆՈՐԶԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ. Հաստատու 1867ին

Առանցապատուկ ձեռնարկ կայս. եւ Թագ. կառավ. հսկողութեամբ

Ճայտը իր Ապահովագրեալներուն վճարած է	250,000,000 Փր.
Պանքտ ապահովութեամբ	50,000,000 »
Արժէք իր կալուածոց	7,000,000 »
Դրամազլ. ամբողջական	3,000,000 »
Պանքտ կեանքի ճիւղին	35,000,000 »

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ.—
Եւտոքի վրայ ամեն տեսակ պայմաններով.

Որոշ պայմանաւորով կամ հասոյթի մը վճարմամբ
անկարողութեան պարագային:

Խառն ապահովագրութիւնը. 3% ապահովեալ յաւելումով:
Օժիտի եւ ինսյորակաւ ապահովագրութիւնը:

Բօլիսն, պայմաններն ամեն նորագոյններն են և ամեն նպաստաձեռն:
Տեղեկութեանց համար գիմել ընդհ. գործակալներու:

ՓՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԵՒ ԱՆՐԻԲԷՉ
Քիւիլի Գուգու օղլու խան